

допомогою занять оздоровчої спрямованості. Діяльнісний критерій визначається, передусім, тим, що студенти вищих медичних навчальних закладів на практиці використовують знання про цінності оздоровчої діяльності, перетворюючи їх на компетенції. Цей критерій виражається через установку студента на активну участь в оздоровчій діяльності; готовність до постійного самовдосконалення, саморозвитку засобами фізичної культури; здатність до самостійного адекватного вибору цих засобів з урахуванням своїх індивідуальних особливостей; уміння творчо використовувати на заняттях різні оздоровчі методики і прийоми. Емоційний компонент характеризується емоційно забарвленою і переживаною системою життєвих пріоритетів. Цей компонент представлений, по-перше, наявністю емоційного настрою, пов'язаного з усвідомленням свого потенціалу здоров'я, оскільки людина переважно має бути налаштована не лише на лікування хвороб і подолання неблагополуччя, але й на постійне збереження і зміцнення здоров'я. По-друге, здоров'я в системі ціннісних орієнтацій людини є однією з провідних цінностей. Позитивний настрій і прийняття здоров'я як цінності є основою для відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності.

Емоційний критерій виражається через комплекс таких показників, як наявність ціннісної орієнтації на оздоровчу діяльність, здоровий спосіб життя, позитивна емоційна спрямованість занять, здатність протистояти стомленню і стресам, знання і застосування прийомів саморегуляції. Анкетування проводилось на базі Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та Запорізького державного медичного університету. В анкетуванні брали участь студенти першого та другого курсів медичного факультету в кількості 396 осіб. Результати анкетування студентів першого курсу розподілилися таким чином: вважають, що потрібно, на їхню думку, формувати у них відповідальне ставлення до цінностей оздоровчої діяльності 73,81% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 90% опитаних студентів ЗДМУ, вважають, що частково потрібно 21,43% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 10% опитаних студентів ЗДМУ, не вважають, що потрібно 4,76% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця.

Анкетування студентів другого курсу показало, що вважають, що потрібно, на їхню думку, формувати у них відповідальне ставлення до цінностей оздоровчої діяльності 63,08 % опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 67,35% опитаних студентів ЗДМУ, вважають, що частково потрібно 27,68% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 24,49% опитаних студентів ЗДМУ, не вважають, що потрібно 4,62% опитаних студентів НМУ імені О.О. Богомольця і 6,12% опитаних студентів ЗДМУ, важливо було відповісти опитаних студентів 4,62% НМУ імені О.О. Богомольця і 2,04% опитаних студентів ЗДМУ. Судячи з цих показників, більшість студентів першого і другого курсів Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та Запорізького державного медичного університету вважає, що потрібно формувати у них відповідальне ставлення до цінностей оздоровчої діяльності. Формування відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності повинно проходити поетапно: 1 етап – підготовчий, в якому відбувається збір даних про загальний стан здоров'я молодої людини. Основою цього етапу є фізична складова, що включає рівень функціонування органів і систем організму. Головним в цьому процесі являються фізичні вправи і емоційно-психологічні резерви організму, що забезпечують фізичну підготовленість і адекватну адаптацію людини до соціальних умов; 2 етап – основний, заснований на психологічній складовій, пов'язаній з психічною сферою, яка визначається мотивами, емоціями і морально-духовними процесами, усвідомленням поліпшення свого здоров'я при заняттях оздоровчою діяльністю. Основою цього етапу є стан емоційно-когнітивного комфорту, який забезпечує розумову працездатність і адекватну поведінку людини. Такий стан обумовлений як біологічними, так і соціально-культурними потребами студентів вищих медичних навчальних закладів; 3 етап – завершальний, в якому провідну роль відіграє оздоровча складова, яка виражається у здоров'язбережувальній поведінці студентів вищих медичних навчальних закладів. Ця поведінка виражається у відповідальному ставленні студентів вищих медичних навчальних закладів до свого здоров'я і здоров'я оточуючих. Основу цієї поведінки складають життєва позиція, спрямована на оздоровчу діяльність, і соціально-культурні відносини, які визначають адекватність взаємодії із зовнішнім середовищем і проведенням вільного часу.

ВИСНОВКИ

До критеріїв сформованості відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності віднесено: інтелектуальний, мотиваційний, діяльнісний та емоційний.

ПЕРСПЕКТИВНИМ НАПРЯМКОМ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ є виявлення педагогічних умов формування відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Киселева Ж. И. Определение критериев оценки уровня воспитанности ценностного отношения к занятиям оздоровительной направленности у студентов [Электронный ресурс] / Ж. И. Киселева // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 1 Режим доступа : URL: www.science-education.ru/115-12122
2. Кожанов В.В. Саморазвитие культуры здоровья студента в процессе спортивно-ориентированного физического воспитания // Теория и практика физической культуры. – 2006. – № 2. – С. 12-14.
3. Смирнов В. В. Особенности формирования культуры здоровья молодежи в культурно-досуговой сфере / В. В. Смирнов // Вопросы современной науки и практики. Университет им. В.И. Вернадского. – 2012. – №1(37). – С. 294-299.
4. Shellev E. Health psychology. – 3rd ed. – New York: McGraw – Hill, 1995, p. – 781.
5. Wayne A. Understanding your Health. – 5th ed. – Boston : McGraw – Hill, 1998, 228 p.
6. William E. Fitness for College and Life. – 5th ed. – Boston: McGraw – Hill, 1997. p. – 393.

УДК 378.016 : 796.035

Томащук О. Г., Деделюк Н.А.
Академія рекреаційних технологій і права, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО РОБОТИ У ЦЕНТРАХ ІНВАСПОРТУ З ПОЗИЦІЇ ПОТРЕБ СУЧАСНОСТІ

У статті на основі аналізу психолого-педагогічної літератури й результатів анкетування студентів, щодо наявності у майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання професійних знань та вмінь, висвітлено зміст та ефективні форми і методи професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні фахівці з адаптивного фізичного виховання, центри інваспорту.

Томашук Е.Г., Деделюк Н.А. В Подготовка будущих специалистов по адаптивному физическому воспитанию к работе в центрах инваспорта с позиции нужд современности. В статье на основе анализа психолого-педагогической литературы и результатов анкетирования студентов о наличии у будущих специалистов по адаптивному физическому воспитанию профессиональных знаний и умений, освещены содержание и эффективные формы и методы профессиональной подготовки будущих специалистов по адаптивному физическому воспитанию к работе в центрах инваспорта.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие специалисты по адаптивному физическому воспитанию, центры инваспорта.

Tomashchuk O., Dedeluk N. The training of future specialists in adaptive physical education to work in the centres of invalid sport according to the current requirements. In the article the content and effective forms and methods of training of future specialists in adaptive physical education to work in the centers invalid sport were highlighted. It was achieved on the basis of analysis of psychological and educational literature, the results of the students questionnaire about the professional knowledge and skills of future specialists in adaptive physical education. The relevance of the investigated problem is caused by the need to overcome the contradictions that arise between the modern requirements for quality of students training and the level of specialists competence in adaptive physical education, that are able to carry out their activities in the centers of invalid sport. It was discussed the difference of the integrity system of professional tasks, that are solved by specialist in adaptive physical education in centers of invalid sport in such spheres, as educational, sports, recreational work and the fragmentary study of all these aspects. The information presented in this article also stresses at the objective necessity for creation a new generation of highly skilled professionals that are ready to work in the centers of invalid sport and insufficient development of students training in different educational levels, that should take into account their individual capabilities, interests and requests for future careers. The purpose of the article was to analyze the results of the students questionnaire about the professional knowledge and skills of future specialists in adaptive physical education and to identify the ways to improve the efficiency of future specialists in adaptive physical education training according to the conditions of work in the invalid sport centers.

Key words: professional training, future specialists in adaptive physical education, centers of invalid sport.

Постановка проблеми. Інтеграція України у світове співтовариство зумовлює зміну вимог до рівня кваліфікаційних знань і умінь фахівців. З позиції сьогодення фахівець має володіти високим рівнем функціональної гнучкості, необхідними фундаментальними й вузькоспеціальними знаннями, навичками структурного підходу до вирішення різних професійних завдань і проблем. Проблема полягає у тому, що на сьогодні в Україні не повною мірою розвинена спеціальна підготовка працівників галузі фізичного виховання неповносправних у системі вищої фізкультурної освіти. В "Інваспорті" працюють, як правило, фахівці з вищою фізкультурною освітою, однак, зміст їх фахової підготовки недостатньо передбачає формування спеціальних вмінь та навичок з адаптивної фізичної культури і спорту. Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між: сучасними вимогами до якості професійної підготовки студентів і рівнем компетентності фахівців з адаптивного фізичного виховання, спроможними здійснювати свою діяльність у центрах інваспорту; цілісністю системи професійних завдань, які розв'язуються фахівцем з адаптивного фізичного виховання у процесі навчально-виховної, фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи у центрах інваспорту, та їх фрагментарним вивченням; об'єктивною потребою у висококваліфікованих фахівцях нової генерації для роботи у центрах інваспорту і недостатньою розробкою питань підготовки студентів на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях з урахуванням їх індивідуальних можливостей, інтересів і запитів щодо майбутньої професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що особливості підготовки фахівців з адаптивного фізичного виховання розглядали вчені (І. Г. Доровских, Є. Н. Каленік, Р. П. Карпюк, Н. В. Скорик, Г. А. Хомутов, Р. В. Чудна та ін.); теоретико-методичні основи спорту інвалідів як складової міжнародного олімпійського руху (Ю. А. Бріскін); розвиток спорту вищих досягнень інвалідів (Є. Н. Приступа); теорію і організацію адаптивної фізичної культури (С. П. Євсєєв, В. В. Немкін); становлення міжнародного спортивного руху інвалідів (В. І. Мудрік) і т.д. Аналіз наукових праць вищезгаданих авторів засвідчив, що відсутні дослідження, спрямовані на вивчення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту.

Метою статті було проаналізувати результати анкетування студентів щодо наявності у майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання професійних знань і вмінь та визначити шляхи підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту з позиції потреб сучасності.

Завдання дослідження: Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури щодо особливостей підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту. Провести анкетування студентів, які навчаються за напрямом підготовки "Фізичне виховання", щодо наявності у майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання професійних знань та вмінь. Визначити зміст та ефективні форми і методи підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-економічні зміни, реформування системи освіти на гуманістичних та демократичних засадах, перехід із предметного на особистісно-орієнтоване навчання створюють умови для саморозвитку, самореалізації особистості в навчальному процесі, результативність якого неможлива без детального аналізу процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту і пошуку шляхів його подальшого вдосконалення. Г. Жигadlo наголошує, що “питання ефективності підготовки педагогічних кадрів завжди були в центрі уваги на всіх етапах розвитку суспільства. Сьогодні, в час перебудови системи освіти, і, зокрема, перебудови напрямків підготовки фахівців фізичної культури, дана проблема набула особливої актуальності” [2, с. 329]. Р. П. Карпюк зауважує, що “інтеграція вітчизняної освітньої системи у світовий освітянський простір, підготовка фахівців відповідно до вимог міжнародних стандартів зумовлюють необхідність суттєвого удосконалення та трансформації процесу формування фахівців різних напрямків. Передусім це стосується закладів вищої освіти соціально-гуманітарного спрямування, які готують майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання” [4, с.79]. Проблема ефективності професійної підготовки студентів до майбутньої діяльності у сучасних умовах, на думку Л. Безкоровайної, “зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між вимогами інформаційного суспільства до професійної підготовки майбутніх фахівців і їх кваліфікацією відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня; змістом професійно-орієнтованих дисциплін і педагогічними технологіями реалізації цього змісту; орієнтацією на нові моделі навчально-виховного процесу у вищій школі та традиційною підготовкою фахівця” [1, с. 12]. Л. Завацька, Ж. Сотник і В. Ковальський наголошують, що тільки “педагогічно доцільна організація навчально-виховного процесу дає можливість студентам опанувати комплекс професійних знань і вмінь на рівні сучасних вимог: пов’язати процес фізичного виховання з профілактикою, корекцією і реабілітацією фізичного стану та фізичного розвитку; використовувати спеціально організовану рухову активність для позбавлення від шкідливих звичок, упровадження здорового способу життя; забезпечувати оптимальні умови для нормального вікового розвитку дітей, підлітків, молоді; зміцнювати їх здоров’я, підвищувати розумову й фізичну працездатність, забезпечувати активне довголіття та продовження тривалості життя” [3, с. 139].

Як вважає В. І. Наумчук, “процес становлення студента як фахівця складається із декількох етапів: усвідомлення соціальної значущості праці педагога, сприйняття вимог педагогічної професії, свідоме пред’явлення цих вимог до себе, самовиховання необхідних властивостей і якостей, які моделюють особистість вчителя, реалізація настанов на творче оволодіння обраною професією. Ці етапи професійного становлення майбутнього вчителя складають основу професійно-педагогічного виховання у вузі” [5, с. 37-38]. Для виявлення стану підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту було проведено анкетування студентів вищих навчальних закладів які навчаються за напрямом підготовки “Фізичне виховання”, у якому брало участь 424 особи. Респондентами виступили 58 студентів Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 57 студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, 48 студентів Запорізького національного університету, 101 студент Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Степана Дем’янчука, 160 студентів Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна”. Опитування студентів щодо володіння знаннями про сутність, мету, завдання й зміст адаптивного фізичного виховання свідчить про те, що із 424 студентів володіють знаннями про сутність, мету, завдання й зміст адаптивного фізичного виховання 18,04% респондентів, частково володіють – 68,81%, не володіють – 2,4%, важко було відповідати – 10,75% респондентів. Отже, загальний показник лише 18,04% опитаних студентів які вказали, що володіють знаннями про сутність, мету, завдання й зміст адаптивного фізичного виховання.

На запитання анкети “Наскільки Ви володієте знаннями про сутність, мету, завдання й зміст адаптивного спорту?” результати відповідей студентів розподілилися наступним чином: із 424 студентів володіють знаннями 19,93% студентів, частково володіють – 60,43%, не володіють – 7,14%, важко було відповідати – 12,50% студентів. Отже, з опитаних респондентів лише 19,93% володіють знаннями про сутність, мету, завдання й зміст адаптивного спорту.

Результати відповідей на запитання анкети “Наскільки Ви підготовлені до використання засобів адаптивної фізичної культури у своїй майбутній професійній діяльності?” показали, що із 424 студентів підготовленими себе вважають 19,31% студентів, частково підготовленими – 60,85%, не підготовленими – 7,92%, важко було відповідати – 11,92% студентів (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл респондентів, опитаних щодо підготовленості до використання засобів адаптивної фізичної культури у своїй майбутній професійній діяльності (%)

Отже, на жаль, загальний показник лише 19,31% респондентів які вказали, що підготовлені до використання засобів адаптивної фізичної культури у своїй майбутній професійній діяльності. Враховуючи важливу роль, відведену фахівцю з адаптивного фізичного виховання у формуванні, збереженні й зміцненні здоров’я, соціалізації та інтеграції осіб з особливими потребами в суспільство засобами адаптивної фізичної культури, нагальною потребою стає підготовка такого фахівця, який міг би впоратися з поставленими перед ним завданнями. У зв’язку з цим, як зазначають Л. Завацька, Ж. Сотник і В. Ковальський, “виникає потреба відбору змісту, форм і методів професійної підготовки, а також чітка спрямованість на розв’язання соціально-практичних завдань” [3, с. 139]. У процесі дослідження визначено зміст підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту, який спрямований на оволодіння студентами ґрунтовними знаннями з таких дисциплін: “Вступ до спеціальності”, “Теорія та методика адаптивного фізичного виховання”,

“Окремі методики адаптивного фізичного виховання”, “Адаптивний спорт”, спецкурсу “Теорія та методика фізкультурно-оздоровчої роботи у центрах інваспорту”. Нами визначено ефективні форми (лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, спецпрактикум, консультативні заняття, практики з адаптивного фізичного виховання та за профілем майбутньої роботи, волонтерська робота) та методи (проблемні лекції, навчальні та ділові ігри, круглий стіл, зустрічі з паралімпійцями та дефлімпійцями, семінари-дискусії, пошук інформації в мережі Інтернет) що забезпечують досягнення головної мети процесу професійної підготовки, а саме, готовності майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до професійної діяльності у центрах інваспорту відповідно до вимог суспільства.

ВИСНОВКИ. Отже, процес професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання потребує вдосконалення. Оновлення змісту та використання ефективних форм та методів підготовки забезпечить формування готовності майбутнього фахівця з адаптивного фізичного виховання до роботи у центрах інваспорту, зокрема, до вирішення проблеми інтеграції, соціальної адаптації та фізичної реабілітації людей з особливими потребами засобами адаптивної фізичної культури з метою відновлення здоров'я, залучення їх до суспільно корисної праці.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ вбачаємо у подальшому вивченні шляхів підвищення ефективності системи підготовки фахівців, зокрема, застосування інформаційних технологій для оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безкоровайна Л. Визначення мотивації до управлінської діяльності студентів факультету фізичного виховання та спорту / Л. Безкоровайна // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 4. – С. 24-35.

2. Жигадло Г. Моделювання професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури в процесі проведення уроків з фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор / Г. Жигадло // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. – Вінниця, 2006. – С. 329-334.

3. Zavats'ka L. Osoblyvosti profesijnoyi pidhotovky fakhivtsiv fizychnoyi reabilitatsiyi ta fizychnoho vykhovannya na fakul'teti zdorov'ya, fizychnoyi kul'tury i sportu mizhnarodnoho ekonomiko-humanitarnoho universytetu imeni akademika Stepana Dem'yanchuka / L. Zavats'ka, Zh. Sotnyk, V. Koval's'kyi // Fizyчне vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi : zb. nauk. prats'. – Luts'k, 2005. – S. 139-142.

4. Karpyuk R. P. Formuvannya pedahohichnoyi pozytsiyi maybutnikh fakhivtsiv z adaptivnoho fizychnoho vykhovannya u protsesi fakhovoyi pidhotovky / R. P. Karpyuk // Pedahohichnyy protses : teoriya i praktyka : zb. naukovykh prats'. – K. : Intertekhnodruk, 2007. – Vyp. 3. – S. 79-90.

5. Naumchuk V. I. Profesiyna pidhotovka maybutnikh vchyteliv fizychnoyi kul'tury v protsesi samostiynoyi roboty zi sportyvnykh ihor: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / V. I. Naumchuk. – Ternopil', 2002. – 168 s.

УДК 378 : 355.233.1

Федак Г.О., Одерев А.М.

Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів

УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ТА КОМАНДНО-ВИХОВНОГО СКЛАДУ ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Анотація. У статті проведено пошук методів удосконалення педагогічної майстерності науково-педагогічного та командно-виховного складу вищого військового навчального закладу для підвищення ефективності професійної готовності до службово-педагогічної діяльності майбутніх офіцерів Збройних Сил України.

Ключові слова: педагогічна майстерність, вдосконалення, науково-педагогічні працівники, командно-виховний склад, офіцери.

Федак Г.О., Одерев А.М., Совершенствования педагогического мастерства научно-педагогического и командно-воспитательного состава высшего военного учебного заведения. В статье проведен поиск методов совершенствования педагогического мастерства научно-педагогического и командно-воспитательного состава высшего военного учебного заведения для повышения эффективности профессиональной готовности к служебно-педагогической деятельности будущих офицеров Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, совершенствование, научно-педагогические работники, командно-воспитательный состав, офицеры.

Fedak G.O., Oderov A.M., improvement of pedagogical skills of research and teaching and command of the higher military educational institution. The article deals with the search for methods of improvement of pedagogical skills of scientific-pedagogical and command and educational composition of the higher military educational institutions to improve the effectiveness of professional readiness for service and educational activities of the future officers of the Armed Forces of Ukraine. The aim of our research is to find methods for improving the pedagogical skills of scientific and pedagogical and educational structure of command and senior military educational institution to improve preparedness for professional service and educational activities for future reserve officers of the Armed Forces of Ukraine. Based on the latest developments in pedagogy, teaching has become more than an activity that conserves valued knowledge and skills by transmitting them to succeeding generations. Therefore, teachers also have the responsibility to challenge existing structures, practices, and definitions of knowledge; to invent and test new approaches; and, where necessary, to pursue organizational change in a constant attempt to improve the school. As agents of the public interest in a democracy, teachers through their work contribute to the dialogue about preserving and improving society, and they initiate future citizens into this ongoing public discourse. The professional teaching standards represent the teaching profession's consensus